

การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการเตรียมความพร้อมในการเป็น ประชาคมอาเซียนของผู้ประกอบการและพนักงานของธุรกิจตัวแทนรับจัดการขนส่งสินค้า ASEAN Economic Community And prepare for the ASEAN community of entrepreneurs and employees of the agent handling the goods

สุขกมล ทรัพย์ดีมงคล¹

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และการเตรียมความพร้อมในการเป็นประชาคมอาเซียนของผู้ประกอบการและพนักงานของธุรกิจตัวแทนรับจัดการขนส่งสินค้า และเพื่อศึกษาผลกระทบจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนทั้งในด้านบวกและด้านลบของผู้ประกอบการและพนักงานของธุรกิจตัวแทนรับจัดการขนส่งสินค้า โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ประกอบการ จำนวน 5 บริษัท และตัวแทนพนักงานจำนวน 5 บริษัท ๆ ละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ซึ่งเป็นผู้จัดการขนส่งสินค้า โดยใช้รายชื่อสมาชิกของสมาคมผู้รับจัดการขนส่งสินค้า การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสัมภาษณ์วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการสร้างโมดัลเชิงทฤษฎี (Theoretical Coding) ในรูปของข้อเสนอที่เป็นข้อสรุปเชิงทฤษฎี (Proposition) ผลการศึกษาพบว่า (ก) การเตรียมความพร้อมในการเป็น AEC โดย (1) SMEs และภาคแรงงานในธุรกิจระดับนี้ควรเร่งพัฒนาเครือข่ายด้วยการจับมือสร้างพันธมิตรทางธุรกิจ ซึ่งเป็นการร่วมมือกับผู้ประกอบการไทยด้วยกันหรือร่วมกับผู้ประกอบการในประเทศต่างๆ ในอาเซียน หรือหากมีความสามารถเพียงพอก็ยอมเป็นโอกาสจากเงื่อนไขที่เอื้อให้เกิดการลงทุนธุรกิจ การเคลื่อนย้ายสินค้าและเคลื่อนย้ายแรงงานแบบข้ามพรมแดนได้สะดวกมากขึ้น (2) การสนับสนุนบุคลากรในบริษัทที่เป็นสมาชิกของสมาคมด้วยการจัดหลักสูตรอบรมด้านภาษาอังกฤษรวมถึงการให้ความรู้ใหม่ๆ เกี่ยวกับการขนส่งมากขึ้นโดยร่วมกับสถาบันการศึกษาที่เป็นพันธมิตรเพื่อเป้าหมายในการสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพในอนาคต (3) ผู้ให้บริการจำเป็นต้องมีการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับบริการดำเนินธุรกิจ โดยหากมีศักยภาพก็อาจเพิ่มการให้บริการแบบครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ หรืออาจรวมตัวกันให้บริการภายใต้ความถนัดที่หลากหลาย (4) การส่งเสริมและผลักดันให้สมาชิกโดยเฉพาะรายเล็กๆ ได้เล็งเห็นถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆ เพื่อร่วมกันหาทางป้องกัน เพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินธุรกิจ การพัฒนาบุคลากร ตลอดจนการให้บริการที่พึงพอใจกับลูกค้า ซึ่งทั้งหมดนี้จำเป็นต้องทำไปพร้อมๆ กัน และ (5) การประสานกับภาครัฐซึ่งสนับสนุนเงินทุนผ่านกองทุนเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการภาคการผลิตหรือบริการที่ได้รับผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการค้า ทั้งนี้กระทรวงพาณิชย์ได้จัดสรรเงินจากกองทุนดังกล่าวเป็นกองทุนเพื่อการปรับตัวของภาคการผลิตและบริการ ซึ่งเป็นอีกหนึ่งแผนงานด้านการรองรับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอีกด้วย และ (ข) ผลกระทบจากการเป็น AEC คือ (1) เงื่อนไขการเปิดเสรีภายใต้การสนับสนุนให้ทุนต่างชาติในอาเซียนเข้ามาลงทุนในประเทศต่างๆ ได้เพิ่มขึ้นจากสัดส่วนการถือหุ้นร่วมทุนจากเดิมคือ ชาวต่างชาติถือหุ้นได้สูงสุดที่ 49% ขยายมาเป็น 70%ก็อาจเสี่ยงต่อกรณีที่ผู้ประกอบการของไทยทั้งที่มีอยู่เดิม และรายใหม่ๆ อาจเติบโตได้ยาก หรือถูกครอบงำ และเข้าครอบครองกิจการโดยทุนต่างชาติที่มีพื้นฐานแข็งแกร่งกว่า (2) ข้อกำหนดเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพชาวอาเซียนที่จะกระทำได้

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก

โดยเสรีมากขึ้น อาจส่งผลต่อระบบการจ้างงานของอุตสาหกรรมนี้ในประเทศไทยไปด้วย และ (3) แม้การเปิดเสรีธุรกิจด้านการให้บริการโลจิสติกส์มากขึ้นอาจส่งผลดีต่อผู้ใช้บริการจากมีการแข่งขันในฟากของผู้ให้บริการที่สูงขึ้น แต่ในระยะยาวแล้วการแข่งขันดังกล่าวอาจลดลงโดยเหลือเพียงผู้ให้บริการขนาดใหญ่จำนวนน้อยรายที่เป็นทุนต่างชาติซึ่งหากเข้ามา มีบทบาทในอุตสาหกรรมนี้มากขึ้นก็อาจทำให้อำนาจต่อรองของผู้ใช้บริการค่อยๆ ลดลง

คำสำคัญ: ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน, ธุรกิจตัวแทนรับจัดการขนส่งสินค้า, ผู้ประกอบการ

Abstract

This study aims to study the integration of the ASEAN Economic Community And prepare for the ASEAN community of entrepreneurs and employees of the agent handling the goods. And to study the impact of the integration of the ASEAN Economic Community on the positive and negative aspects of the operators and employees of the merchants. The interview form was used as a tool to collect data. The population of this study is 5 entrepreneurs and 5 employees representing 2 employees, totaling 10 persons. Use the list of members of the consignee consortium. This research is a qualitative study. Using interview form Analyze data by constructing theoretical coding in the form of a theoretical proposal. (Proposition) The study indicated that: (a) Preparing to become an AEC by (1) SMEs and the labor sector in this business class. Should accelerate the development of the network by building partnerships. It is a cooperation with Thai entrepreneurs or together with entrepreneurs in other countries in ASEAN, or if they are capable enough, it is an opportunity for investment. Moving goods and moving labor across borders is more convenient. (2) Supporting staff members of the association by providing English language training and new knowledge. More transport with partner institutions for the goal of building quality personnel in the future. (3) Service providers need to add value to their business. With the potential, it could increase the turnkey services from upstream to downstream. (4) encouraging and motivating the members Especially small ones. I see the changes. To find a way to protect Increase efficiency in business operations, personnel development. As well as providing customer satisfaction. All these need to be done simultaneously; and (5) coordination with the public sector, which finances through funds to assist operators in the manufacturing or service sectors affected by trade liberalization. The Ministry of Commerce has allocated funds from the fund as a fund for the adjustment of production and service sectors. This is another project to support the impact in the future as well. and (b) The impact of the AEC is (1) liberalization conditions under which foreign capital in ASEAN is invested. Has increased from the shareholding in Foreigners holding up to 49% of their share, up to 70%, may be at risk for both existing and new Thai entrepreneurs. Or overwhelmed (2) The provisions on facilitating the movement of ASEAN professional workers will be more freely carried out. This may have an impact on the employment system of this industry in Thailand, and (3) even more liberalization of the logistics service business could benefit the subscriber from competing on the ferry. Of the higher

carrier In the long run, however, the competition may be reduced, with only small, foreign-owned carriers, which are more likely to play a greater role in the industry decrease.

Keywords: ASEAN Economic Community, Business Agents, Merchants, Entrepreneurs

บทนำ

อาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asia Nation) เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญา (จุลชีพ ชินวรรณ, 2544) กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ปัจจุบันมีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ ประกอบด้วยสมาชิกผู้ก่อตั้ง 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และประเทศ บรูไนซึ่งเข้ามาเป็นสมาชิก ลำดับที่ 6 ต่อมาเพิ่มสมาชิกใหม่เพิ่มอีก 4 ประเทศ คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม อาเซียน เมื่อแรกก่อตั้งมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างสันติภาพ และเสถียรภาพทางการเมืองในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อันนำมาซึ่งเสถียรภาพทางการเมือง และความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ และในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนที่ประเทศสิงคโปร์ ได้ลงนามในการลดอัตราภาษีศุลกากรระหว่างกัน โดยได้จัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ขึ้น

ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนในปี 2546 ที่บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ประกาศแถลงการณ์ Bail Concord II เห็นชอบที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลักคือ ประชาคมความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ภายในปี 2558 และต่อมาเดือนสิงหาคมของปี พ.ศ.2550 ที่ผ่านมารัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ได้ลงนามในพิธีสารว่าด้วยการรวมกลุ่มสาขาโลจิสติกส์ของอาเซียน ซึ่งจะเป็นสาขาที่ 12 ที่อาเซียนจะเร่งรัด

การรวมกลุ่มให้แล้วเสร็จเร็วขึ้น จากเดิมที่ได้ลงนามในพิธีสารเมื่อปี พ.ศ. 2547 มี 11 สาขาสินค้าและบริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single market and production base) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ลดช่องว่างในการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิก และส่งเสริมการรวมตัวของอาเซียนเข้ากับประชาคมโลกโดยมีการเคลื่อนย้าย สินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี และเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีมากขึ้น

ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนในปี 2546 ที่บาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ประกาศแถลงการณ์ Bail Concord II เห็นชอบที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลักคือ ประชาคมความมั่นคง ประชาคมเศรษฐกิจ ประชาคมสังคม และวัฒนธรรม ภายในปี 2558 และต่อมาเดือนสิงหาคมของปี พ.ศ.2550 ที่ผ่านมารัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน ได้ลงนามในพิธีสารว่าด้วยการรวมกลุ่มสาขาโลจิสติกส์ของอาเซียน ซึ่งจะเป็นสาขาที่ 12 ที่อาเซียนจะเร่งรัดการรวมกลุ่มให้แล้วเสร็จเร็วขึ้น จากเดิมที่ได้ลงนามในพิธีสารเมื่อปี พ.ศ. 2547 มี 11 สาขาสินค้าและบริการ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างอาเซียนให้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single market and production base) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ลดช่องว่างในการพัฒนาระหว่างประเทศสมาชิกและส่งเสริมการรวมตัวของอาเซียนเข้ากับประชาคมโลกโดยมีการเคลื่อนย้าย สินค้า

บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี และเคลื่อนย้ายเงินทุนเสรีมากขึ้น

ตัวแทนออกของ (Customs broker) เป็นธุรกิจ ที่สำคัญอยู่ในกิจกรรมหนึ่งของห่วงโซ่โลจิสติกส์ เป็นภาคธุรกิจที่ให้บริการในด้านพิธีการศุลกากร (customs clearance) แก่ ผู้ นำ เข้า และส่งออก เป็นธุรกิจ SME ขนาดย่อม ซึ่งส่วนใหญ่เจ้าของกิจการเป็นคนไทย จากข้อมูลของสมาคมชิปปิ้ง แห่งประเทศไทย มีบริษัท ที่เป็นสมาชิกสามัญ 680 และสมาชิกสมทบ 295 (สมาชิกที่ทางสมาคมยังไม่ได้ดำเนินการตรวจสอบสถานประกอบการตามข้อกำหนดของสมาคม) และ จากสมาคมตัวแทนออกของรับอนุญาตไทย มีสมาชิกสามัญ 198 บริษัท และสมาชิกวิสามัญ 291 (สมาชิกวิสามัญได้แก่สมาชิกที่ยังเป็นสมาชิกไม่ถึง 3 ปี) ดังนั้นผู้ประกอบการที่อยู่ในธุรกิจนี้ที่ขึ้นทะเบียนเป็นสมาชิกมีจำนวนรวม 1,464 บริษัท และยังมี ผู้ประกอบการที่ยังไม่ได้ขึ้นทะเบียนสมัครเป็นสมาชิกของ สมาคมอีกจำนวนหนึ่งจากการสัมภาษณ์ อุปนายกฝ่ายประสานงานองค์กรและโลจิสติกส์ของสมาคมตัวแทนออกของรับอนุญาต สมาชิกปัจจุบันที่เป็นตัวแทนออกของและเจ้าของกิจการสัญชาติไทย มีจำนวน 200 บริษัท ที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจนี้ และทราบกันโดยทั่วไปว่าธุรกิจนี้มีมาตั้งแต่ เริ่มมีหน่วยงานกรมศุลกากรมาจนถึงปัจจุบัน การเป็นผู้ประกอบการในด้านของตัวแทนออกของนี้ มีวิวัฒนาการมาตามลำดับทั้งในด้านของผู้ประกอบการและด้านของพนักงาน โดยการดำเนินธุรกิจจะต่างจากธุรกิจอื่น ๆ เช่น ผู้ประกอบการตัวแทนออกของในปัจจุบันจะต้องดำเนินธุรกิจให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของศุลกากร โดยต้องดำเนินการยื่น

เรื่องขอการรับรองจากกรมศุลกากร ซึ่งมีข้อกำหนดที่สำคัญของกรมศุลกากร คือนิติบุคคลที่ยื่นขอการรับรองเพื่อดำเนินกิจการจะต้องเป็นสัญชาติไทย เป็นสมาชิกของสมาคมที่เกี่ยวข้องและกรมศุลกากรรับรองไม่ต่ำกว่า 3 ปี อนุมัติการวางค้ำประกัน อย่างต่ำ 2 ล้านบาทกับหน่วยงานศุลกากร ต้องได้รับการตรวจสอบสถานประกอบการทุก 5 ปีจากหน่วยงานของกรมศุลกากร และต้องมีผู้ชำนาญการที่ผ่านการอบรม และ ได้รับการรับรองจากกรมศุลกากรประจำบริษัท อย่างต่ำ 1 คน ในด้านของพนักงานที่ต้องปฏิบัติหน้าที่ต้องผ่านการอบรมหลักสูตรตัวแทนออกของที่กรมศุลกากรกำหนด และสอบผ่านจนได้รับบัตรผ่านพิธีการประจำตัว จึงจะสามารถปฏิบัติงานได้ ซึ่งที่ผ่านมาธุรกิจนี้ถือว่ามีความสำคัญมากในด้านการค้าระหว่างประเทศ เพราะเป็นธุรกิจแรกที่ต้องเกิดเมื่อจะมีการส่งสินค้าออก และมีการนำสินค้าเข้ามาในประเทศ ประเทศไทยต้องพึ่งพาการส่งออกเป็นรายได้หลักของประเทศ ดูได้จาก GDP ของประเทศส่วนใหญ่ มาจากการส่งออก โดยในปี พ.ศ. 2553 ประเทศไทยมีการส่งออก สินค้าไปต่างประเทศ มูลค่า (ล้านเหรียญสหรัฐ) 195,306.69 และมูลค่าการนำเข้า 182,927.12 คิดเป็น 61.1 ของ GDP ในปี 2553 ซึ่งจากตัวเลขดังกล่าว กิจกรรมธุรกิจ ตัวแทนออกของ ต้องเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนของการส่งออกและนำเข้าอย่างสำคัญโดยทำงานผ่านหน่วยงานศุลกากรจากการที่กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ทั่วโลกต้องแข่งขันทางการค้าที่รุนแรงทำให้นานาประเทศต้องมีการรวมกลุ่มในด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งและอำนาจการต่อรองให้กับประเทศของตนเอง เพื่อที่จะสามารถยืนอยู่ในเวทีนี้ได้ในปัจจุบัน

ประเทศไทยก็เช่นเดียวกัน ธุรกิจตัวแทนออกของ ซึ่งเป็นหนึ่งในธุรกิจของโลจิสติกส์ จึงอยู่ในภาคของการแข่งขันที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้จากต่างประเทศ เพราะปัจจุบันประเทศต่างๆ ที่พัฒนาแล้วเริ่มมีความตื่นตัวด้านการบริหารจัดการด้านโลจิสติกส์ ซึ่งหากเราสามารถปรับตัวได้ทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน ประเทศไทยก็จะสามารถสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันทางการค้าได้เช่นกัน

ประเด็นที่ผู้วิจัยให้ความสนใจธุรกิจตัวแทนออกของเป็นธุรกิจที่มีวิวัฒนาการมายาวนานและเป็นกลไกสำคัญอย่างมากในกระบวนการหนึ่งของโลจิสติกส์ และยังมีความสำคัญมากในด้านของผู้ประกอบการที่ทำการค้าระหว่างประเทศ โดยมีผู้ประกอบการและแรงงานที่เป็นคนไทยอยู่จำนวนมากของธุรกิจตัวแทนออกของนี้ จากที่ผ่านมามีงานวิจัยเกี่ยวกับธุรกิจตัวแทนออกของน้อยมาก ส่วนใหญ่จะทำการศึกษาในภาพรวมของกระบวนการโลจิสติกส์ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษา โดย จะวิเคราะห์ถึงผลกระทบที่จะเกิดทั้งกับผู้ประกอบการและพนักงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ทั้งในด้านบวก และด้านลบ กับธุรกิจตัวแทนออกของในด้านของผู้ประกอบการ และพนักงาน

2. เพื่อศึกษาถึงการเตรียมความพร้อม ณ ปัจจุบัน ของผู้ประกอบการ และพนักงาน สำหรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษารั้ครั้งนี้ จะศึกษาผลกระทบที่จะเกิดกับธุรกิจ ตัวแทนออกของในด้านของผู้ประกอบการ และพนักงานโดยจะใช้วิธีการศึกษาการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการค้นคว้าเอกสาร (Documentary Research) และการสัมภาษณ์ ผู้ที่เกี่ยวข้องเช่น ผู้ประกอบการ พนักงาน และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์

แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลปฐมภูมิ จากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร พนักงานของธุรกิจตัวแทนออกของ และผู้บริหารขององค์กรที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สมาคมตัวแทนออกของรับอนุญาตไทย สมาคมชิปปิ้งแห่งประเทศไทย และจากการเข้าร่วมรับฟังการสัมมนา จากองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในเรื่องนี้ เช่น การจัดสัมมนาของสภาผู้ส่งสินค้าทางเรือแห่งประเทศไทย เรื่อง ทิศทางโลจิสติกส์ไทยกับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (22 กันยายน ห้องประชุมศูนย์แสดงสินค้าไบเทคบางนา) การสัมมนา เรื่อง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 2015 แนวโน้มและการปรับตัว กรณีธุรกิจตัวแทนออกของและโลจิสติกส์ โดยสมาคมตัวแทนออกของรับอนุญาตไทย (24 สิงหาคม 2554) ข้อมูลจาก Internet ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานราชการ

ข้อมูลทุติยภูมิ จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ข่าวและบทความวิเคราะห์ที่เกี่ยวข้องในวารสาร และ เว็บไซต์ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น วารสาร รายเดือน logistics time, หนังสือพิมพ์ ประชาชาติธุรกิจรายสัปดาห์ เว็บไซต์กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงการต่างประเทศ เป็นต้น

ผลการวิจัย

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community) หรือที่เรียกสั้นๆ ว่า AEC เกิดขึ้นโดยการรวมกลุ่มเพื่อสร้างความร่วมมือและความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีด้วยกันทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ บรูไน เวียดนาม พม่า ลาว และกัมพูชา โดยตั้งเป้าหมายที่จะดำเนินการให้สำเร็จภายในปี 2558 เพื่อสร้างให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน (Single Market and Single Production Base) มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน (High Competitive Economic Region) มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค (Equitable Economic Development) และบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก (Fully Integrated into Global Economy)

โดยแนวคิดการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนเกิดขึ้นอย่างชัดเจนจากการประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 8 เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2545 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ที่ผู้นำอาเซียนเห็นชอบให้อาเซียนกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อไปสู่เป้าหมายการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ซึ่งมี ลักษณะ คล้ายคลึงกับการรวมกลุ่มเป็นประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community: EEC) ในระยะแรกเริ่มก่อนที่จะเป็นสหภาพยุโรป (European Union) ในปัจจุบันต่อมาในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546

ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ประกาศแถลงการณ์ Bali Concorde II เห็นชอบให้มีการรวมตัวไปสู่การเป็น AEC ภายในปี 2563 เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียนและคานอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศที่มีศักยภาพในภูมิภาคเอเชียอาทิตย จีนและอินเดีย โดยให้เร่งรัดการรวมกลุ่มเพื่อเปิดเสรีสินค้าและบริการสำคัญ 11 สาขา (Priority Sectors) ได้แก่ สินค้าเกษตร สินค้าประมง ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์ยาง สิ่งทอ ยานยนต์ อิเล็กทรอนิกส์ เทคโนโลยีสารสนเทศ การบริการ ด้านสุขภาพ การท่องเที่ยว และการบิน และต่อมาได้เพิ่มสาขาโลจิสติกส์เป็นสาขาที่ 12 ซึ่งในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 12 เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2550 ณ เมืองเซบู ประเทศฟิลิปปินส์ อาเซียนได้เห็นชอบเร่งรัดการจัดตั้ง AEC จากเดิมที่กำหนดไว้ในปี 2563 เป็นปี 2558 โดยได้ลงนามในปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในปี 2558 เพื่อให้ทันกับสถานการณ์เศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงไป และได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ซึ่งเป็นแผนงานที่กำหนดเป้าหมายและกรอบการดำเนินงานสำหรับประเทศสมาชิกอาเซียน

องค์ประกอบสำคัญของ AEC Blueprint

- (1) การเป็นตลาดเดียวและฐานการผลิตร่วม คือ แผนงานที่จะส่งเสริมให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน เงินทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี
- (2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน คือ แผนงานที่จะส่งเสริมการสร้างความสามารถในด้านต่างๆ เช่น นโยบายการ

แข่งขัน สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงินการขนส่งและเทคโนโลยีสารสนเทศ) (3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค คือ แผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของสมาชิกและลดช่องว่างของระดับการพัฒนาระหว่างสมาชิกเก่าและใหม่ เช่น สนับสนุนการพัฒนา SEMs และ (4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก คือ แผนงานที่จะส่งเสริมการรวมกลุ่มเข้ากับประชาคมโลกโดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีและการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิตและจำหน่าย เป็นต้น

ผลกระทบของการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ด้านผู้ประกอบการตัวแทนออกของ

ด้านบวก ผู้ประกอบการจะมีลูกค้าเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนจะมีประเทศสมาชิก 10 ประเทศ รวมเป็นฐานการผลิตเดียวกัน มีประชากรรวมกันประมาณ 590 ล้านคน โอกาสที่จะเพิ่มมูลค่าทางด้านของลูกค้านี้เพิ่มขึ้น ย่อมมีตามมาอย่างแน่นอน นอกจากนี้ผู้ประกอบการตัวแทนออกของยังมีโอกาสจัดตั้งธุรกิจและเปิดสาขาในประเทศต่าง ๆ ในกลุ่ม ซึ่งจะทำได้ง่ายขึ้น ในปัจจุบัน การเปิดสาขาในต่างประเทศเป็นสิ่งที่มีความซับซ้อนและทำได้ค่อนข้างยาก บางประเทศมีปัญหาเรื่องการนำกำไรที่ได้จากการประกอบธุรกิจกลับประเทศของเราด้วย แต่หาก AEC มีผลบังคับใช้ นอกจากการดำเนินธุรกิจนอกประเทศจะสะดวกขึ้นไม่ต่างจากการเปิดสาขาใหม่ในต่างจังหวัด

การเคลื่อนย้ายเงินลงทุนและกำไรก็จะทำได้ง่ายขึ้น อันมีผลทำให้การทำธุรกิจคล่องตัว ความสามารถในการแข่งขันกับภูมิภาคอื่นก็จะเพิ่มสูงขึ้นด้วย อีกทั้งผู้ประกอบการตัวแทนออกของจะมีตัวเลือกในตลาดแรงงานมากขึ้น มีโอกาสจ้างงานด้วยค่าจ้างที่ถูกลง

ด้านลบ ผู้ประกอบการต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการแข่งขันที่รุนแรงเพิ่มขึ้น แต่หากปรับตัวรู้จักนำจุดแข็งให้เป็นประโยชน์และลดจุดอ่อนที่มีอยู่ เช่น การสร้างพันธมิตรทางการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในอาเซียนให้มากขึ้น นอกจากนี้ประเทศไทยมีปัจจัยเสี่ยงเรื่องอุทกภัย และนโยบายเรื่องต้นทุนสินค้าราคาสูง รวมทั้งการปรับแรงงานขั้นต่ำ หรือการย้ายไปลงทุนประเทศเพื่อนบ้านของนักลงทุนต่างชาติ เพื่อลดต้นทุน ก็เป็นอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาธุรกิจ ซึ่งช่องทางที่เป็นอุปสรรคที่ต้องเร่งดำเนินการในระยะสั้นคือ การลดอุปสรรคและการแก้กฎหมายที่ล้าสมัย เช่น กรมศุลกากรที่ยังใช้กฎหมายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2469 รวมทั้งเร่งให้ความรู้กับผู้ประกอบการในเรื่องการได้สิทธิประโยชน์ทางการค้าจาก AEC

ด้านพนักงาน

ด้านบวก พนักงานมีโอกาสเข้าถึงแหล่งงานในอาเซียนเพิ่มขึ้นและช่วยให้พนักงานฝีมือดีมีการพัฒนาความถนัดเฉพาะทางมากขึ้น แต่ในโลกของการทำงาน การจะถูกจ้างงานย่อมต้องอาศัยการมีคุณลักษณะและความสามารถที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน แต่การที่ใครคนหนึ่งจะถูกเลือก จะมาจากคุณลักษณะที่โดดเด่นมากกว่าบุคคลอื่นๆ ในอาชีพเดียวกัน เพราะโลกของข้อมูลข่าวสารที่เข้าถึงได้ง่าย

และได้เร็วอย่างเช่นปัจจุบัน ทำให้คนที่ทำงานในอาชีพต่าง ๆ ก็สามารถรู้เรื่องพื้นฐานได้เท่าๆ กัน ดังนั้น สิ่งสำคัญคือทำอย่างไรให้ตนเองมีอะไรที่โดดเด่นมากกว่าคนอื่นในอาชีพเดียวกัน

ด้านลบ การแข่งขันในอาชีพตัวแทนออกของในอนาคตจะมีเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากในปัจจุบันมีสถาบันการศึกษาต่าง ๆ มีการเปิดหลักสูตรการเรียนการสอน และอบรมด้านโลจิสติกส์มากขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบันมีองค์กรของภาคเอกชนได้เปิดอบรมหลักสูตรเกี่ยวกับตัวแทนออกของเป็นจำนวนมาก เช่น สมาคมตัวแทนออกของรับอนุญาตไทย สมาคมชิปปิ้งแห่งประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งมีจำนวนผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละรุ่นเป็นจำนวนมาก และมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้มีแรงงานที่ผ่านการอบรมหลักสูตรตัวแทนออกของจำนวนมาก ดังนั้น พนักงานที่ประกอบอาชีพตัวแทนออกของในปัจจุบันควรเพิ่มศักยภาพ ในการปฏิบัติงานให้เพิ่มมากขึ้น อีกทั้งควรฝึกฝนตนเองในทุกๆ ด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ภาษา เทคโนโลยี เป็นต้น

การเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1. องค์กรเตรียมวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้พนักงานสามารถทำงานภายใต้ความหลากหลาย ไม่ว่าจะ เป็นพื้นที่ที่แตกต่าง เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา หรือแม้แต่ว่าความคิดและความเชื่อที่ไม่เหมือนกัน

2. องค์กรเตรียมความรู้ด้านภาษาและความสามารถด้านคอมพิวเตอร์

3. องค์กรเตรียมมองหาและรักษาคนเก่งให้อยู่กับองค์กรให้ได้ อาจต้องกำหนดว่าใครคือพนักงานที่องค์กร 'เสียไม่ได้' และต้องรักษาไว้ให้สุดความสามารถ

4. องค์กรเตรียมตัวรับการเปลี่ยนแปลงวิธีคิด และการทำงานแบบเดิมๆ ที่เคยสำเร็จ อาจไม่ได้ผลอีกต่อไป ควรมีการหมุนเวียนงาน (Rotation) เพื่อให้พนักงานยอมรับการเปลี่ยนแปลงบ้าง

5. องค์กรต้องตัดคำว่า 'ความมั่นคงในการทำงาน' (job Security) และ 'ความภักดี' (Royalty) โดยให้ความสำคัญกับ 'ความสามารถ' (Employability) หากพนักงานมีความสามารถ การงานย่อมมั่นคงในขณะเดียวกัน หากองค์กรมีความสามารถในการดูแลพนักงาน พนักงานจะเกิดความภักดี

6. ผู้นำต้องเป็นแบบอย่างในการเรียนรู้ และรับรู้ข่าวสาร เป็นคนแรกในองค์กรที่รับรู้และตื่นตัวเปิดรับข้อมูลใหม่ๆ และมีหน้าที่สื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจให้คนในองค์กรตระหนัก ตื่นตัว

7. ผู้นำต้องมีหน้าที่ให้การสนับสนุน ทั้งงบประมาณและทรัพยากรในการพัฒนา และรักษาคน

8. ผู้นำควรปรับสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมในการทำงานให้เป็นองค์กรที่น่าอยู่

9. ฝ่ายบุคคลต้องเปิดหูเปิดตากว้างขึ้นเพื่อรับรู้สภาพความเป็นไปของเศรษฐกิจและผลกระทบต่างๆ ฝ่ายบุคคลเป็นคู่คิดขององค์กรต้องรับรู้และเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกองค์กรอย่างดี ไม่เพียงแต่ไฟกัศ

ความสนใจอยู่แต่ภายในองค์กรของตนเองเท่านั้น

10. ฝ่ายบุคคลต้องใกล้ชิดกับพนักงานมากขึ้น ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางระหว่างผู้บริหารกับพนักงานเพื่อถ่ายทอดความเข้าใจทั้งสองฝ่าย

11. ฝ่ายบุคคลต้องมองหาแนวทางใหม่ ๆ ในการสรรหาพนักงานและต้องเตรียมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เพราะการสรรหาจะยากขึ้น การแข่งขันจะมีมากขึ้นด้วยเช่นกัน

12. การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของพนักงานและเร่งพัฒนาคุณภาพการให้บริการ โดยเน้นการฝึกอบรมและพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งจะก่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อสร้างความแตกต่างและสร้างคุณค่าให้กับการให้บริการ รวมถึงลงทุนในเทคโนโลยีเพื่อให้การบริการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

13. ผู้ประกอบการที่มีลูกค้าส่วนใหญ่ในประเทศยุโรปและสหรัฐฯ ควรเตรียมรับมือโดยกระจายตลาดหรือหากกลุ่มลูกค้าใหม่เพิ่ม เช่น ภายในภูมิภาคเอเชีย หรือเพิ่มสัดส่วนตลาดในประเทศมากขึ้น เพื่อชดเชยกับบริการที่อาจให้บริการได้ลดลงในตลาดเดิม รวมทั้ง ควรระวังการที่ลูกค้าอาจไม่สามารถจ่ายค่าบริการได้หากเศรษฐกิจแย่ลง และควรหาทางป้องกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนด้วยเครื่องมือที่เหมาะสมอย่างสม่ำเสมอด้วย

14. การมีพันธมิตรหรือผู้ให้ความช่วยเหลือ จะช่วยนำไปสู่ทางลัดและผ่อนแรงได้ การเป็นสมาชิกองค์กรต่าง ๆ เช่น หอการค้า สภาอุตสาหกรรม สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม การรวมกลุ่มกันเองของผู้ประกอบการ

และการขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่มีความเชี่ยวชาญ จะช่วยเพิ่มพลัง ในการต่อรอง การเข้าถึงแหล่งข้อมูล และช่วยให้มีเพื่อนช่วยแก้ไขปัญหาในยามยาก

15. สร้างความตระหนักเกี่ยวกับ AEC โดยการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ AEC อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการให้ข้อมูลและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ AEC ความรู้เกี่ยวกับเงื่อนไขและวิธีการใช้ประโยชน์จาก AEC ผลการวิจัยเกี่ยวกับโอกาสทางการตลาดและผลกระทบที่จะเกิดขึ้น และปรับปรุงแบบข้อมูลในรูปแบบที่เข้าใจได้ง่าย รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน

ในการปรับเปลี่ยนและเตรียมความพร้อม คือต้องมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับประเภทของการให้บริการของตัวแทนออกของที่ตนเองมีความถนัด และชำนาญอย่างมากเป็นพิเศษ ให้ชัดเจนจะมีส่วนช่วยได้มาก ประกอบกับ วัฒนธรรม การเอื้ออาทร และการเอาใจใส่กับลูกค้า ซึ่งจุดนี้ ต่างชาติยังสู้คนไทยไม่ได้ซึ่งข้อนี้ถือว่าเป็นจุดแข็งของคนไทย การดูแลรักษาบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถให้อยู่กับบริษัทได้นาน ๆ รวมทั้งการสร้างเครือข่ายในการรวมกลุ่มของการให้บริการ ในกลุ่มธุรกิจคนไทยด้วยกันและการสนับสนุนธุรกิจที่เป็นของคนไทย จะมีส่วนสร้างศักยภาพในการแข่งขันได้

ข้อเสนอแนะ

1. ตัวแทนออกของควรมีการให้บริการเสริมอื่น ๆ เพิ่มเติมจากบริการดำเนินพิธีการศุลกากร เพื่อการให้บริการที่ครบวงจร โดยเฉพาะบริการขนส่งสินค้า ซึ่งลูกค้ามีความต้องการใช้บริการมาก ทั้งนี้ต้อง

คำนึงถึงความปลอดภัย ความรวดเร็วในการขนส่งสินค้าด้วย

2. ตัวแทนออกของควรแสดงความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากความผิดพลาดของตัวแทนออกของ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายต่อลูกค้า เช่น การแสดงความรับผิดชอบของตัวแทนออกของในกรณีการสำแดงรายการในใบขนส่งสินค้าผิดพลาด โดยการชดเชยค่าเสียหายหรือดำเนินการแก้ไขปัญหาโดยไม่คิดค่าธรรมเนียมแก่ลูกค้า เป็นต้น เมื่อเกิดปัญหาระหว่างการให้บริการลูกค้าตัวแทนออกของควรแจ้งลูกค้าและอธิบายถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาให้ลูกค้าอย่างรวดเร็ว และถูกต้อง

3. ตัวแทนออกของควรนำค่าธรรมเนียมการให้บริการของบริษัทตัวแทนออกของเปรียบเทียบกับราคาตลาด เพื่อการกำหนดราคาที่เหมาะสมและแจ่มแจ้งค่าใช้จ่ายในการให้บริการเพื่อแสดงให้ลูกค้าเห็นว่า ค่าธรรมเนียมในการให้บริการมีความเหมาะสม

4. ตัวแทนออกของควรคำนึงถึงทำเลที่ตั้งที่มีความสะดวกในการติดต่อประสานงานกับลูกค้า โดยลูกค้าสามารถติดต่อตัวแทนออกของได้ง่าย และควรให้พนักงานติดต่อลูกค้าเพื่อให้บริการอย่างสม่ำเสมอ อีกทั้งควรมีการจัดทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับบริษัทและการให้บริการของบริษัท

5. ตัวแทนออกของควรแจ้งข้อมูลข่าวสารของกรมศุลกากรหรือหน่วยงานทางราชการต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการนำเข้า-ส่งออก สำหรับลูกค้าในกลุ่มที่มีปริมาณการใช้บริการมากควรมีการ ให้ส่วนลดราคา

6. ตัวแทนออกของควรฝึกอบรมพนักงานให้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดำเนินพิธีการศุลกากรระบบการค้าและการขนส่งระหว่างประเทศ เพื่อให้พนักงานมีทักษะสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว พนักงานที่ต้องติดต่อกับลูกค้าควรมีการพัฒนาให้สามารถอธิบายให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเข้าใจได้โดยง่าย และต้องปลุกฝังให้พนักงานมีจริยธรรมในการดำเนินงาน มีความซื่อสัตย์ และรักษาความลับของลูกค้า

7. ตัวแทนออกของควรตรวจสอบเครื่องใช้สำนักงานเป็นประจำเพื่อป้องกันปัญหาเครื่องใช้สำนักงานขัดข้อง และควรนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการให้บริการ เช่น ลูกค้าสามารถส่งข้อมูลใบรายการสินค้าทาง email ได้ เพื่ออำนวยความสะดวกและลดต้นทุนการส่งเอกสารให้ลูกค้า

8. ตัวแทนออกของต้องสร้างระบบการทำงานให้ลูกค้ามั่นใจว่าข้อมูลของลูกค้าที่เป็นความลับ เช่น ราคาสินค้า จะได้รับการจัดเก็บข้อมูลเป็นอย่างดี เช่น การจัดเก็บเอกสารมีความเป็นระเบียบ หรือการจัดส่งเอกสารให้กับลูกค้าต้องไม่เกิดความผิดพลาด ทั้งนี้ ระบบการทำงานต้องไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน มีความรวดเร็ว และควรตรวจสอบ ปรับปรุงระบบให้มีมาตรฐานในการทำงาน

9. หลักการในการเลือกตัวแทนออกของที่ดีสำหรับผู้ประกอบการตัวแทนออกของ คือ ผู้ประกอบการควรเชิญตัวแทนออกของมาพบ เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ความเข้าใจ และความคิดเห็นในสินค้าในด้านการนำเข้า-ส่งออก และสิทธิประโยชน์ทางภาษีที่ได้รับของผู้ประกอบการ ปัจจุบันโลกเปลี่ยนแปลงเร็วมาก ผู้ประกอบการต้องเปลี่ยนแปลง

เร็วเพื่อตามให้ทัน ตัวแทนออกของก็ต้องพัฒนา ความรู้ ความเข้าใจที่ตัวแทนออกของนำเสนอให้ฟัง และเปลี่ยนแปลงเร็วเช่นกัน จากนั้นก็สังเกตดู

เอกสารอ้างอิง

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. 2549. *การศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าระหว่างประเทศ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, สำนักเจรจาการค้าบริการและการลงทุน. 2551. *ความตกลงว่าด้วยการลงทุนอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA)*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://www.thaifita.com/thaifita/Home/tabid/36/ctl/Details/mid/582/ItemID/4602/Default.aspx>, ค้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2555.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ม.ป.ป. *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก pcoc.moc.go.th/wappPCOC/93/upload/File_IPD_FILE9382171.doc, ค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ม.ป.ป. *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก pcoc.moc.go.th/wappPCOC/93/upload/File_IPD_FILE9382171.doc, ค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, ม.ป.ป. *สถานะการเจรจา*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://www.thaifita.com/thaifita/Home/NegoLastestStatus/tabid/117/Default.aspx>, ค้นเมื่อ 4 เมษายน 2555.
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, สำนักเอเชีย. 2548. *การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://www.61.19.225.12:8810/dms/upload/dms/118127002234/ASEAN-Integration15May.pp#256,1>, ค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2555.
- กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์, สำนักเจรจาการค้าทวิภาคี. 2545. *การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://www.moc.go.th/thai/dbe/bilateta/speech/grp-ecp.htm>, ค้นเมื่อวันที่ 1 เมษายน 2555.
- กรมส่งเสริมการส่งออก, สำนักงานพัฒนาการตลาตราระหว่างประเทศ. 2554. *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://www.depthai.go.th/Default.aspx?tabid=477&qCategoryID=236&qKeyword=0>, ค้นเมื่อวันที่ 15 เมษายน 2555.
- กรมอาเซียน, กองอาเซียน 3. 2546. *การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก http://www.mfa.go.th/asean/asean_web/docs/asean_economy.doc, ค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2555.

- กรมอาเซียน, กองอาเซียน. 2548. *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://www.mfa.go.th/internet/document/740.do>, ค้นเมื่อวันที่ 2 เมษายน 2555.
- กระทรวงการต่างประเทศ. 2547. *เขตการค้าเสรีอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://www.mfa.go.th/internet/information/21826.pdf>, ค้นเมื่อวันที่ 5 เมษายน 2555.
- กระทรวงการต่างประเทศ, กรมอาเซียน. กลุ่มงานนโยบาย. 2550. *ประชาคมอาเซียน กฎบัตรอาเซียน Frequently Asked Questions*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://thaiblogonline.com/onumaonwan.blog?PostID=40353>, ค้นเมื่อวันที่ 14 เมษายน 2555
- กระทรวงอุตสาหกรรม, กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเมืองแร่. 2554. *การกำหนดทิศทางการพัฒนาโลจิสติกส์อุตสาหกรรมเพื่อรองรับการเปิดเสรี AEC 2559*. รายงานการประชุมระดับความคิดเห็น. ห้องประชุมชั้น 1 กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่, 17 มีนาคม 2555.
- กระทรวงอุตสาหกรรม, กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเมืองแร่. 2554. *การพัฒนาโลจิสติกส์อุตสาหกรรมเพื่อรองรับการเปิดเสรี AEC 2558*. เอกสารประกอบการประชุม. ห้องประชุมชั้น 1 กรมอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่, 17 มีนาคม 2555.
- ขวัญใจ อรุณสมิทธิ และคณะ. 2545. *โครงการอาฟต้ากับการเป็นเขตการค้าเสรีอย่างแท้จริง*. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จักรกฤษณ์ ดวงพิศตรา. 2549. *การศึกษามลกระทบจากการเปิดเสรีการค้าบริการ กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กระทรวงพาณิชย์.
- ทวีศักดิ์ เทพพิทักษ์, พิทักษ์พงศ์ ฉลวยศรี และสมบุญรณ์ หวังวณิชพันธ์. 2551. *การศึกษาความพร้อมและการปรับตัวของสาขาบริการโลจิสติกส์ของไทยต่อการเปิดเสรีการค้าบริการ*. ชลบุรี: โรงพิมพ์ของมหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย. 2550. *รายงานผลการดำเนินงานประจำปีของธนาคารแห่งประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธนาคารแห่งประเทศไทย.
- ธิดารัตน์ โชคสุชาติ. 2553. *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ความสำคัญและการเตรียมความพร้อมของไทย*. *วารสาร มจร. วิชาการ* 14, 27 (กรกฎาคม-ธันวาคม):99-112.
- พรทิวา นาคาศัย. 2553. *อาเซียนตลาดเดียว โอกาสการค้า-การลงทุน ธุรกิจไทย*. โรงแรมสวิสโซเทล เลอคองคอร์ด รัชดา, 11 มีนาคม 2555.
- ศรีรัตน์ รัชฎาปานะ. 2554. *การเตรียมความพร้อมของไทยสู่การเป็น AEC*. เอกสารประกอบการบรรยาย ของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 28 มีนาคม 2555.

- ศูนย์ศึกษาการค้าระหว่างประเทศ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. 2552. *ก้าวสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก <http://dataverse.dvn.utcc.ac.th/dvn/dv/CITS>, ค้นเมื่อ 12 เมษายน 2555.
- สมเกียรติ ตั้งกิจวานิชย์. 2549. *รายงานฉบับสมบูรณ์ ประสพการณ์ของการเปิดเสรีทางการค้าในต่างประเทศ*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ. 2554. *เกี่ยวกับอาเซียน*. ออนไลน์. สืบค้นจาก http://www.bic.moe.go.th/th/index.php?option=com_content&view=article&id=192&Itemid=148, สืบค้นเมื่อ 14 เมษายน 2555.
- WTO. 2006a. *Guidelines and Procedures for the Negotiations on Trade in Services*. Geneva: World Trade Press.